

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13, Telefon 2440 in 2465
 Izgleda razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejemnik
 v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
 sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani, Poštni čekovni račun št. 11.408

Škodljive razlike in bolna nesorazmerja

BESEDA NA NASLOV INDUSTRIJE, BANK IN HIŠNIH POSESTNIKOV.

V našem gospodarskem življenju, ne samo v velikem, ampak tudi v malem, vsakdanjem, je toliko škodljivih razlik in bolnih nesorazmerij, da se prav zaradi njih veča sedanja vspešna kriza. Tako že celo leto opazamo neprestano in naglo padanje cen poljedelskih proizvodov, živine in sploh vsega, od česar živl naše podeželsko kmečko ljudstvo, dočim so industrijski produkti še vedno dragi ali celo še dražji kakor so bili pred. Posledica je, da si ogromna večina državljanov ne more več privoščiti niti najnujnejših vsakdanjih potrebščin, industrijska, večja obrtna in nekatera druga podjetja pa se duše v blagu, katerega ne morejo prodati po tako visokih cenah, kakor jih še vedno zahtevajo. Da, namesto da bi svoje cene prilagodila današnje mu splošnemu standardu, rajši ustavljajo in zapirajo svoje obrate.

Enako bolno nesorazmerje obstoja tudi med poslovanjem naših bank, posebno med njihovo obrestno mero in med današnjim splošnim denarnim prometom ter zaslužkom. Namesto, da bi se tudi banke prilagodile splošnemu nižanju, so zaprle denar v svoje blagajne, katere odprle samo tistim, ki so kakorkoli prisiljeni se vdati njihovemu obrestnemu diktatu. Naša mala trgovina, obrt in industrija skoraj ne more računati na njihovo pomoč, še manj pa poljedelska proizvodnja. Prav to razmerje bank in drugih denarnih zavodov je danes mnogo krivo pomanjkanju denarja in stagnacije v javnem gospodarskem poslovanju.

Kakor poljedelci na deželi, tako so bili po mestih prizadeti zaradi splošne krize uradniki in delavci. Njihove plače in mezde so se že ponovno znižale in se nižajo še vedno. Nekateri že danes ne zaslužijo več toliko, da bi se mogli pošteno obleči in prehraniti, še manj pa.

da bi mogli stanu primerno živeti in si privoščiti one kulturne dobrine, ki so jim potrebne. Omejevanje se morajo povsod. Cene stanovanj pa so sedaj celo višje kakor so bile takrat, ko so nameščenci in delavci kot najbolj številni najemniki prejeli za svoje delo mnogo višje plače in mezde nego danes. Nekateri hišni posestniki so tako brezvestni, da so kljub novemu znižanju plač in mezd starijane še povišali. Tudi tu vidimo torej, da ni med zaslužki najemnikov in stanarinami nobenega pravega razmerja.

Takih primerov bi lahko navedli še veliko, posebno tudi glede nesorazmerja med plačami in zaslužki nekaterih industrijskih, bančnih in drugih funkcionarjev in med zaslužki uradništva, nameščenstva in delavcev. Iz vsega tega pa sledi en in isti zaključek, da se morajo ta nezdrava in škodljiva nesorazmerja odpraviti. Če je tendenca krize, katero preživljamo, za ogromno večino ljudi in panog nižanje, potem se mora temu nižanju pridružiti tudi vse ostalo: industrija, banke, hišni posestniki itd. Industrija se mora brezpogojno odpovedati svojim dosedanjim, z ničemer opravičljivim zaslužkom, banke morajo znižati obrestno mero in staviti denar na razpolago solidni podjetnosti in produkciji in vdati se morajo tudi hišni posestniki, neglede na to, kakšen kapital so vložili v svoje hiše in ali se jim bo amortiziral v roku, ki so si ga sami zamislili, ali ne. K ozdravljenju sedanjih razmer moramo prispevati vsi, brez izjeme. Privilegijev, ki se odrekajo večini, tudi neznatna manjšina ne sme uživati, četudi je finančno močnejša.

Poskrbeti za to uravnovešanje, je v prvi vrsti tudi dolžnost narodnega predstavnštva in vlade.

Problem podonavske konfederacije

ZANIMIVA IZVAJANJA PRAŠKEGA »VENKOVA«. PROBLEM JE MEDNARODNEGA ZNAČAJA.

PRAGA, 3. marca. »Venkov« objavlja obširen članek o srednjeevropski gospodarski uniji, v katerem pravi, da so ideje take zveze propagirali doslej samo posamezni politiki na zasebno iniciativo, sedaj se pa zanimajo zanjo tudi že uradni krogi. Tudi Nemčija takl zvezi ne nasprotuje več tako, kakor prej, zahteva pa, da mora ostati možnost priključitve Avstrije k nemški državi kljub eventuelni podonavski gospodarski konfederaciji še vedno odprta.

Nekateri madžarski listi posvečajo temu vprašanju dnevno daljša razmatranja. Pri tem pa ršejo položaj v Češko-slovaški v najtemnejših barvah in črpajo iz češkoslovaških gospodarskih težkoč upanje na uresničenje svojih irredentističnih sanj. Posebno pažnjo pa zaslužijo izvajanja francoskega poslanca Morena v listu »Croix de Nord«, nanašajoča se

na njegov razgovor z dr. Benešem in dr. Marinkovičem v Montreuxu.

Moren pravi v omenjenih izvajanjih, da bi nova podonavska formacija bila mnogo bolj človečanska kakor je bila nekdanja Habsburška monarhija ali Bismarckova Nemčija. Gospodarsko življenje nasledstvenih držav se vedno bolj prilagajuje njihovim mejam, kar dokazuje, da ustvarja mala antanta v srcu Evrope novo formacijo svobodnih držav, grupacijo nove velesile.

K vsemu temu dodaja »Venkov«, da je problem srednje Evrope že toliko dozor, da bi se mogel obravnavati z mednarodnega stališča. Brez tuje pomoči se podonavska konfederacija ne da uresničiti, zat je potrebno, da se vse podrobno stl temeljito proučijo. Posebno pa se mora spraviti v sklad odnos agrarnih držav do industrijskih in narobe.

Drago Knežević in Anton Kostanjšek. Prvi je rojen 1. 1905. v Priboju, drugi pa 1. 1901. nekje v Sloveniji.

PROSTOVOLJCI DRUŠTVA NARODOV.

ZENEVA, 3. marca. Generalno tajništvo Društva narodov je prejelo več tisoč ponudb za vstop v mednarodno vojsko, ki naj bi se postavila med Kitajce in Japonce. Med prosilci za sprejem je največ Angležev. Ker taka vojska še ne obstoja, so prošnje seveda brezpredmetne.

Kitajci so izpolnili Japonske pogoje

Kitajske čete so izpraznile Čapej, Kijangvan in Vusung ter se umaknile 20 km v ozadje — Predrznna japonska taktika — Ogorčenje v Ženevi in Londonu — Boji se bodo nadaljevali

SANGHAJ, 3. marca. Medtem, ko so se Kitajci upirali Japoncem na liniji Vusung - Kijangvan - Čapej, ki je bila le za silo utrjena, so pripravljali 20 km za to črto nove močne utrdbe, v katerih bi lahko vzdržali tudi večje napade. Ker so sedaj te utrdbe dogotovljene, je izdal maršal Čangkajšek ukaz za splošen umik. Kitajci so svoje stare postojanke izpraznili tako tajno, da Japonci tega niti opazili niso. Ko so včeraj po silnem bombardiranju naskočili stare kitajske postojanke, so nenadoma opazili, da so — prazne. Zasedli so tako vse kraje in prodrli do novih kitajskih utrdb.

SANGHAJ, 3. marca. Kitajci so s svojim taktičnim umikom izpolnili japonsko zahtevo, da morajo izprazniti 20 kilometrske cono, ki naj se neutralizira. S tem so ustvarili podlago za premirje in konec bojev, toda Japonci so že sedaj dokazali, da je bila njihova zahteva le taktična poteza. Vsa dosedanja pogajanja za premirje so izrabili samo za dovoz novih čet in novo utrjevanje.

ZENEVA, 3. marca. Japonski delegat pri svetu Društva narodov Sato je sporočil predsedniku Paulu Boncourju, da je Japonska sedaj pripravljena poslati svoje delegate na angleško admiralsko ladjo »Kent« v Sanghaj, da se v prisotnosti angleškega admirala Kellyja in veleposlanika Lampsona pogajajo s Kitajci za premirje.

To početje je vzbudilo tu novo ogorčenje, ker jasno dokazuje, da se Japonska norčuje iz Društva narodov. Se večje ogorčenje pa je vzbudilo vest, da je japonsko vojno ministrstvo dalo generalu Širokavi nalog, naj še nadalje zasleduje Kitajce in jih pobije. Iz vsega tega sledi, da hočejo Japonci boje nadaljevati.

LONDON, 3. marca. Postopanje Japoncev, ki so nesramno izrabili dobrohotnost velesil in Društva narodov ter vse skupaj prevarali, je vzbudilo v tukajšnjih političnih krogih silno ogorčenje. Splošno se zato pričakuje, da bo današnja seja Društva narodov zelo burna, ker je japonsko postopanje izzvalo ostro kritiko vseh članov društva.

SANGHAJ, 3. marca. General Ujeda je odstavljen in poveljstvo nad japonskimi četami pri Sanghaju je prevzel general Širokava. Skupna japonska armada šteje že 45.000 mož, dovažajo pa se še vedno nove čete.

SANGHAJ, 3. marca. Kitajci so v noči od včeraj na danes izpraznili tudi trdnjavo Vusung, katere zaradi umika v nove utrdbe ne bi bili več mogli braniti.

SANGHAJ, 3. marca. Japonski admiral razglašja, da bodo danes ob 3. uri popoldne ustavljene sovražnosti. Japonci so prenehali z nadaljnjim prodiranjem in se utrjujejo zdaj na doseženih postojankah.

Poslanec Krejči o vlogi naše industrije

NAČELNA PRORAČUNSKA DEBATA BO NAJBREŽE ŽE DANES ZAKLJUČENA.

BEOGRAD, 3. marca. Narodna skupščina je včeraj ves dan do pozno v noč nadaljevala debato o državnem proračunu. Govorilo je 14 poslancev iz raznih pokrajin, od Slovencev pa sta se oglasila Anton Krejči in Lovro Petrovar. Prvi se je obširno bavil z vprašanji naše industrije in trgovine. Dejal je, da je zaradi tujega agrarnega protekcionizma postalo naše poljedelstvo nerentabilno. Do 1. 1924. smo lahko izvažali brez vsake carine svoje poljske pridelke v republiko Avstrijo, od tedaj dalje pa ta izvoz neprenehoma pada in ga danes skoraj sploh ni več. Isto velja za izvoz v druge države.

Da bi se v doglednem času to stanje izboljšalo, je malo upanja, zato se moramo zanašati s sigurnostjo le sami nase. Naša industrija zaposluje pri normalnem delu okoli 300.000 delavcev. Pri povprečnem dnevnem zaslužku 30 Din in porabi dveh tretjin zaslužka za hrano, da to

delavstvo na leto skoraj dve milijardi dinarjev za živila; če pa prištejemo še obrtno delavstvo, naraste ta svota na okoli 5 milijard. Ta denar gre ves v korigist kmeta in daleč presega dohodek izvoza agrarnih produktov, ki znašajo le 2 milijardi in pol. Zaradi tega je dolžnost države, da podpre domačo industrijo, ker bo s tem podprla tudi poljedelstvo.

Lovro Petrovar je govoril o političnih razmerah v Sloveniji in o proračunu, in sicer s posebnim ozirom na poljedelstvo in vinogradništvo.

BEOGRAD, 3. marca. Danes dopoldne se je z vso naglico nadaljevala načelna debata o proračunu. Med ostalimi poslanci je govoril tudi Slovenec C e r a r. Kakor zatrjujejo v skupščinskih krogih, bo splošna proračunska debata najbrže že danes zaključena in se jutri prične podrobna debata o posameznih resorih in postavkah. Nekateri poslanci so s svojimi govori zopet izzvali nesoglasja.

Vreme.

Današnja vremenska napoved (opol-dne): Nobene bistvene spremembe.

Pri ljudeh z nerednim delovanjem srca povzroči kozarec naravne »Franz Josefove« grenčice, če ga popijete vsak dan zjutraj na tešče, lagodno, mlo iztrebljenje črevesja. Zdravniki za srčne bolezni so prišli do rezultata, da učinkuje »Franz Josefova« voda tudi pri težkih oblikah srčne hibe sigurno in brez vsake nepravilnosti. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerij-skih trgovinah.

VELIK PROMET V SPLITSKI LUKI. SPLIT, 3. marca. Zadnje dni je v tukajšnji luki zelo velik promet. Posebno se nalaga na ladje žito, katerega je prišlo po železnici semkaj okoli 400 vagonov. Namenjeno je pretežno v Italijo in Grčijo.

VLOMILCI V JUGOSLAVENSKO BANKO V PARIZU.

PARIZ, 3. marca. Polcija je ugotovila, da sta izvršila vlom v Baruchovo Jugoslovansko banko v Parizu Jugoslovanci.

Proračun mestne občine potrjen.

Finančno ministrstvo je včeraj potrdilo proračun mariborske mestne občine, ki izkazuje za letošnje leto 45.162.639 Din izdatkov in 42.490.372 Din dohodkov. Tudi kredit za drugo tranšo 30 milijonov za zgradnjo mariborske carinarnice je potrjen.

Iz profitorske službe.

Upokojen je g. Karel Pribil, profesor na tukajšnjem državnem ženskem učiteljskem.

Iz učiteljske službe.

Napredovali so: Josipina Pipan-Starčeva, učiteljica pri Sv. Juriju v Slov. g., Ljudvik Jahn v Genterovcih pri Dolnji Lendavi, Fran Erzenjak, šol. upravitelj v Zavrču pri Ptuj, Zora Tomažič v Žetlah in Frančiška Theurschuh-Kuželjeva v Šoštanj.

Praktični učiteljski izpiti

za učitelje se prične na drž. moškem učiteljskem v Mariboru dne 14. aprila. Pravilno opremljene prošnje naj se uradnim potom dopošljejo v roke komisije vsaj do 31. marca. Podrobnosti na oglasni deski na zavodu.

Iz poštne službe.

Poštno telegrafski uradnik Mihael Horvat je premeščen z mariborske kolo-dvorske pošte v Ljubljano.

Nagla smrt.

Včeraj popoldne je zadela v delavnici v Magdalenski ulici nožerja Lovrenca Noča kap. Z rešilnim avtom je bil prepeljan v bolnišnico, kjer pa je kmalu nato izdihnil.

Tragična žrtev krize.

Težke gospodarske prilike so pripravile komaj 32-letnega posestnika Feliksa Šalamuna v Grušovi pri Sv. Petru pri Mariboru do obupa. Včeraj popoldne si je na grozovit način sam končal življenje. Podal se je v shrambo, vzel steklenico lizola in ga popil, nato pa še sežgal po nožu in si razrezal trebuh. Ker ga deli časa ni bilo na spregled, so ga začeli domači iskati in ga našli v shrambi v smrtnem boju. Nesrečnega so takoj prepeljali v mariborsko bolnišnico. Ves trud zdravnikov, da bi ga ohranili pri življenju, je bil zaman. V hudih bolečinah je kmalu po prevozu v bolnišnico podlegel težkim ranam.

Ta tragični dogodek je pretresel vso sosesko. Kakor pripovedujejo domačini, je bil Šalamun zadnje čase zelo potrjen in je večkrat izjavil, da si bo vzel življenje. Ni dvoma, da je nesrečni mož storil samomor na tako grozen način v popolni duševni zmedenosti.

Nesrečen padec.

Na Fali je starčka Valentina Duhovnika doletela huda nesreča. Lezel je po stopnicah, pa se spotaknil in padel tako nesrečno, da je zadobil pri tem težke no-tranje poškodbe. Poklicati so morali moštvo mariborske reševalne postaje, ki je ponesrečenega starčka prepeljalo z avtom v tukajšnjo bolnišnico.

Nesreča pri sankanju.

Včeraj popoldne se je pri sankanju v Pobrežju težko ponesrečila 16letna Marica Kovačičeva. S sankami se je zale-tela v neko drevo in se hudo potolkla na glavi. Prepeljati so jo morali v bolnišni-co.

Sreča v nesreči.

V Razlagovi je prišel danes dopoldne na nepojasnen način pod tovorni avto 12-letni šolarček Oto Vogrin. Le srečnemu naključju je pripisati, da niso dečka zdrobila težka kolesa. Dobil pa je hude poškodbe na glavi in sô ga z rešilnim avtom prepeljali v bolnišnico.

Nezgodna na poledici.

Ko se je vračal sploči z dela iz hoče prepočilnice delavec Ivan Štern stanujoč v Sp. Dogašah, mu je na zaledeneli poti spodrsnilo, da je padel in si hudo poško-doval desno nogo. Ker se ni mogel ganiti z mesta, sô ga prenesli na postajo v Ho-čah in poklicali mariborske reševalce, ki so ga z avtom prepeljali v bolnico.

Lastniki motornih vozil.

iz sreza Maribor levi breg se opozarjajo, da bo redni letni pregled motornih vozil v petek 11. marca t. l. ob 14. uri popo-dne v garaži mestnega avtobusnega pod-jetja v Mariboru, Plinarniška ulica, za zamudnike pa 17. marca.

Musorgskega opera**„Boris Godunov“****SNOČNI KONCERT GLASBENE MATICE V UNIONU.**

Da povemo kar takoj svoje mnenje: Opero je treba igrati v gledališču, kjer človek tudi vidi, kaj se igra in se tako popolnoma uživa v glasbo; tam razume skladatelja, tam lahko uživa in tam bi bil Boris Godunov res Boris Godunov. Tako pa zbor gospodov v smokingu in dam v večernih toaletah nikakor ni mogel ustvariti dojma, da imamo pred seboj rusko ljudstvo, ruske menihe in ruske bosjake; solisti pa še manj. To je naše mnenje, in da je mnenje večine, je dokaz publike, ki se ni mogla niti na koncu, na kulminaciji opere ogreti in je šla precej hladna domov.

Prof. Mirk je vložil v koncert vso svojo silo. Ako bi imele opere tak zbor kot je matičen, bi šel Boris Godunov go-tovo 50-krat zaporedoma preko odra. O njem kaj več pisati, bi bilo odveč, saj je po vsej naši domovini in izven nje znan kot eden najboljših mešanih zbo-rov in nam je včeraj to ponovno doka-zal. Tako kot je matičen zbor snoči pel n. pr. sklepne žalostinke, tega ni dosegel menda še noben zbor v še tako sloveči operi.

Tudi orkester je bil na mestu. Sicer je

bil v prvem delu mestoma preglasen, zato pa v drugem odličan. Snoči smo do-bili že drugi dokaz, kako lahko bi bilo v Mariboru ustvariti filharmonijo in sicer dobro filharmonijo.

Še o solistih nekaj besed. Najboljša sta bila Lida Vidralova in Neralič. Oba po-zna naša publika kot izvrstna pevca. Vi-dralova ima silno prijeten, mehak glas in je užitek jo poslušati. Neralič je bil v glasu pravi Boris Godunov, le škoda, da ga ni mogel igrati. Iznenadila je Šuster-šičeva z lepim, intenzivnim glasom, ki je v višinah donel polnozvočno kot pri ma-lolaterih pevkah. Tudi Vodenikova je odpela svojo partijo brezhibno, istotako Vlah, ki ima že lepo izšolan bas. Šauperl je pač pel, a je bil žal premalo slišen, ker ima nekam šibek glas, povrh je imel sila neprijetno vlogo. Odlično sta absolvirala svoje partije tudi gg. Živko in Sancin, oba naši publiki zelo simpatična pevca.

Petje in godba in dirigent — vsakemu čast in veliko pohvale, — pa priznanje Glasbeni Matici, da se je lotila tako tež-kega glasbenega dela in ga podala z naj-boljšim efektom, kolikor je pač mogoče na odru koncertne dvorane.

-a.

Slovenski javnosti

Glasbena Matica v Ljubljani proslavi o Binkoštih letošnjega leta, to je od 13. do 16. maja, 60letnico svojega delovanja ter priredi ob tej priliki prvi slovenski glasbeni festival in otvoritveno razstavo, ki naj pokaže razvoj glasbe v našem na-rodu. Razstavo pripravlja poseben od-sek Glasbene Matice pod vodstvom odličnega strokovnjaka in glasbenega zgo-dovinarja prof. dr. Josipa Mantuanija.

Na tej glasbeni razstavi bodo razstavljeni po možnosti vsi predmeti, ki se na-našajo na našo glasbo, kakor slike skla-dateljev, njihova dela v rokopisu ali v tisku, dalje izdaje raznih muzikalij sta-rejšega in novejšega datuma, knjige po-svetne, nabožne in pedagoške vsebine, ki vsebujejo tudi pesmi z notami, fotogra-fije in slike glasbenih instrumentov ter raznih krajev in poslopij, ki so važni za našo glasbo, programi koncertov in glas-benih prireditev, sploh umetnine naših umetnikov, katerim služi glasba kot mo-tiv itd.

Zaradi tega se obrača Glasbena Matica do slovenskega občinstva cerkvenih predstojništev, šolskih vodstev, naših društev, do knjižnic, arhivov in drugih ustanov, ki imajo v svoji posesti gori-na-vedene ali podobne predmete, da jih po-sodijsko Glasbeni Matici za čas razstave od začetka do konca meseca majnika t. l.

Prejem vsakega predmeta, posojenega za razstavo, potrdi odbor Glasbene Ma-tice, ki jamči tudi za točno vrnitev. Matica prosi pred vsem za prijave in to najkasneje do 15. marca t. l. Način dobave bo potem pismeno dogovorjen.

Odbor Glasbene Matice v Ljubljani.

Danes Rumba-konkurenca, kabaret itd. Velika kavarna.

Pozor pred lažnim inkasantom.

Ker se je zadnje dni zgodil primer, da je inkasiral tokovino v okolici mesta ne-ki lažni inkasant, ki v to ni pooblaščen, opozarja vodstvo mestnega električnega podjetja odjemalce električnega toka, naj bodo previdni in naj tak primer takoj prijavijo vodstvu ali varnostni oblasti. Inkasanti mestnega električnega podjetja imajo vsi pooblastila, katere jim je izda-lo vodstvo in s katerimi se lahko izka-žejo.

Akcija za znižanje najemnin.

Odbor, ki je pokrenil akcijo za znižanje najemnin in sklical lansko leto v de-cembru shod v unionski dvorani, vabi odbornike, da se udeležijo razgovora, ki bo jutri v petek ob 18. uri v posebni so-bi Nabavljalne zadruga na Rotovškem trgu (vhod iz Lekarniške).

Tomboła Podmladka Rdečega križa

v Mariboru bo v nedeljo 17. aprila t. l., v primeru neugodnega vremena pa 24. aprila. — Odbor PRK.

Proslava Tyrševe 100-letnice,

ki jo priredita Sokolski društvi Mari-bor-matica in Tezno v nedeljo ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani Narodnega do-ma, bo imela na sporedu: 1. Pozdravni nagovor; 2. pesem »Sokolici kralju Ale-ksandru« — poje ženska deca, vodi s. Ina Vodenikova; 3. B. Holečkova; Šved-ske proste vaje — izvajajo naraščainice S. dr. Maribor-matica; 4. a) V. Mirk: Pravijo ljudje, b) V. Mirk: Kondotir — poje br. ravnatelj Neralič, na klavirju spremlja prof. V. Mirk; 5. slavnostni go-vor; 6. a) V. Mirk: Pradedom, b) V. Mirk: Pomlad, c) H. Volarič: Slovenski svet — poje pevsko društvo »Jadrano«, vodi br. Jože Lah; 7. »Dalmatinski šaj-kaš« — izvajajo 8 članice S. dr. Tezno; 9. Dvočak: Prstan srečnih dni — pojejo članice S. dr. Maribor - matica vodi s. Ervina Ronasova. — Vstop na proslavo bo prost, dvorana kurjena Vabljeni vse narodno občinstvo!

Važno za prosvetarje.

Ker si zadnje čase prireditelji raznih prireditev niso bili na jasnem, kdo je pri-štojen za izdajanje dovoljenj glede na oprostitev takse za znanstvene, prosvet-ne in umetniške prireditve, je davčni od-delek finančnega ministrstva izdal tole pojasnilo: Dokazilo, katere prireditve je prosvetnega, znanstvenega ali umetni-škega značaja, izda prosvetno minist-rstvo. S takim dokazilom se lahko okori-stijo prireditelji, če je prireditev brez plesa. S tem dokazilom pa se ne morejo okoristiti prireditelji kinematografskih predstav ne glede na značaj filma, ker zakon o taksah za kinematografske pre-dstave ne predvideva nobenih olajšav ali znižanja takse.

Rdeči križ na Pobrežju.

Občni zbor krajavnega odbora je po-kazal intenzivno delovanje v minulem društvenem letu pod predsedstvom gosp. M. Volk a. Društveni oder se je moder-no adaptiral, priredila se je božičnica skupno s šolo, na kateri je bilo obdaro-vanih nad 240 revnih šolarčkov z oble-ko, obutjem, perilom in drugimi potreb-ščinami, nadalje je društvo uprizorilo več gledaliških iger, za kar si je stekla naj-več zaslug ga. Klemenčičeva, ki je pred-stave režirala in vodila.

Pri volitvi novega odbora je ostalo večidel pri starem, le nekateri odborniki so se zamenjali z novimi. Društvo stre-mi za humanitarnim, socialnim in kul-turnim delom do bližnjega, kar je pač v sedanjih splošnih krizi največje vrednosti, kajti premnogi siromaki kličejo na po-moč in trkajo v prvi vrsti na usmiljena srca onih, ki se zbirajo okoli »Rdečega križa«.

Društvo zobotehnikov

za dravsko banovino poziva vse brez-poselne, kakor tudi nameščene zoboteh-nike, da se čimprej pismeno prijavijo dru-štvu, ki nujno potrebuje njihovih podat-kov.

Mariborsko gledališče**REPERTOAR.**

Četrtek, 3. marca ob 20 uri »Radikama kura« ab. A. Znižane cene. Gostovanje g. Jos. Daneša.

Petek, 4. marca. Zaprto.

Sobota, 5. marca ob 20. uri »Trije vaški svetniki«. Premijera. Ab. C.

Nedelja, 6. marca ob 15. uri: »Trije vaški svetniki«. — Ob 20. uri: »Dijak-prosjak«.

V soboto je premijera izredno zabav-ne veseloigre »Trije vaški svetniki«, ki je stalno na repertoarju vseh odrov. — Režira J. Kovič.

Cercle français.

V nedeljo ob 20. uri bo predavala gđc. Thérèse Anthoine, predavateljica pariške Alliance française, v kinu »Apolo« o vlo-gi žene v pesništvu. Nadalje bodo prika-zovane lepe projekcijske slike starodav-nih francoskih gradov ob reki Loire. Vabljeni vsi prijatelji francoščine. Vstop-nine ni.

Ljudska univerza v Studencih.

Jutri v petek ob 19. uri se bo predva-jal film o spolnih boleznih z razlago dr. Vilka Marina skupno za moške in žen-ske. Mladoletnim izpod 18 let vstop ni dovoljen.

Narodna Odbrana v Mariboru

priredi v soboto 2. aprila svoj družabni večer v dvorani Zadruga gospodarske banke.

Sokolstvo

Sokolsko društvo Maribor-Matica ima drevi ob 20. uri v društveni sobi v Narodnem domu redno odborovo sejo.

Lutkovno gledališče

Sokola Maribor-matica v Narodnem domu uprizori v nedeljo, ob 15. uri prav-ljično veseloigro v štirih dejanjih »Dol-gin, Debeluh in Bistrootki«.

Sokol Krčevina-Košaki

bo proslavil 6. marec, posvečen najvaž-nejšemu dogodku v zgodovini Sokolstva, prav slovesno. Ob 15. uri bo svečana proslava v telovadnici državnega žen-skega učiteljskega s pestrnim sporedom.

Sokol Maribor II., Pobrežje

proslavi 6. t. m. ob 4. uri pri bratu Ren-člju stoletnico Tyrševoga rojstva.

Sport**Dar »Ribiški koči«.**

Za izpopolnitev inventarja je darovala mariborska tyrdka M. Ilgerjev sin v Go-sposki ulici lepo kuhinjsko uro, za kar ji zadruga izreka najlepšo zahvalo!

Uletova kočna na Peci.

Podružnica »Peca« SPD Mežica-Črna naznanja širši javnosti, da bo Uletova kočna na Peci v dneh 18., 19. in 20. t. m. odprta in oskrbovana. V teh dneh na-pravijo smučarji iz gornje Mežiške dol-i-ne izlet na Peco, ker je smuka tam še idealna. Upamo, da se bodo temu izletu pridružili tudi smučarji drugih krajev. Uletova kočna bo odprta in polno oskrbo-vana tudi v dneh od 23. do 28. t. m. ker so v teh dneh vrši visokoalpinski smu-ški tečaj mariborskega smuškega kluba. Ker je za te dneve rezerviral vsa preno-čišča navedeni klub, naj se za prenoči-šče vsak prijavi le mariborskemu smuškemu klubu in ne podružnici SPD v Me-žici. Podružnica se na one prijave, ki bi se ne predložile direktno prej navede-nemu klubu, ne bo ozirala. Smučarji, pri-javite se v ta tečaj, ker je na Peci še mnogo snega in je smuka res idealna.

Iz Slov. Bistrice

Vinarska podružnica v Sl. Bistrici pri-redi v dneh 18., 19. in 20. t. m. svojo prvo vlnsko razstavo in vlnski sejem. Razsta-vili bodo vinogradniki iz vsega sodnega okraja Slov. Bistrice, tako da bo zastop-an na tej razstavi res domač pridelek, in se bo vsak obiskovalec lahko prepri-čal, da naše najboljše lege kot Schmitz-berg, Kovača vas, Ritonjci itd. nikakor ne zaostajajo za najboljšimi goricami Spodnje Štajerske, temveč, da prednja-čijo v aromi in cvetlici. Priporočamo vsem gostilničarjem in tudi trgovcem z vinom, da obiščejo razstavo, ker bodo cene zmerne, a razstavljene le najboljše vrste.

Novo društvo „Nanos“ v Mariboru

Je imelo preteklo nedeljo svoj ustanovni občni zbor v Narodnem domu, katerega se je udeležilo nad 400 ljudi, tako da je bila dvorana nabito polna. Zbor je vodil predsednik pripravljalnega odbora gosp. Koruza, ki je pozdravil navzoče, prečital številne pismene pozdrave, in se v toplih besedah spominjal te dni umrlega istrskega borca prof. Ivana Mandiča kakor tudi vseh primorskih žrtev. Zborovalci so njihov spomin počastili z enominutnim molkom.

Nato je predsednik razvil program in cilje novega društva. Njegova glavna naloga bo: podpirati brezposelne člane, zbirati v svojem okrilju mladino, prihajajočo iz Primorja, in jo obvarovati, da se ne izpridi; nadalje hoče društvo nuditi svojim članom skromno zavetišče in zbirališče, skrbeti s predavanji in knjigami za njih kulturno izobrazbo itd. Idejno bo v »Nanosu« zbrana mladina sledila ciljem, za katerimi je hodila na domačih tleh in za katere je položila že toliko žrtev.

Novo društvo so nato pozdravili: zastopnik »Narodne Odrane« dr. Irgolič, zastopnik društva »Jadran« g. Lah,

v imenu »Omladinskega sveta v Ljubljani« g. Višnjavec, v imenu kluba primorskih akademikov emigrantov v Ljubljani g. Ferjančič, v imenu društva »Zarja« v Kranju g. Fišer. Nadalje so govorili gg. Tončič, Perhavec in dr. Fornazarič.

Po končanih govorih so člani pevskega društva »Jadran« zapeli Hajdrihovo »Buči, buči, morje adrijsko!«, kar je dalo zborovanju značaj prave manifestacije.

Sledile so volitve, pri katerih je bil izvoljen prvi odbor s predsednikom gosp. Albertom Koruzo na čelu. Z zborovanja je bila odposlana udanostna brzojavka kralju ter pozdravne brzojavke banu dr. Marušiču in »Savezu jugoslovanskih emigrantov iz Julijske krajine v Beogradu«.

Popoldne je društvo napravilo izlet v bližnjo okolico; zvečer pa so spremili člani odhajajoče tovariše na kolodvor, kjer so jim priredili priščno odhodnico. In tako je bil to v vsem lep manifestacijski dan za vse naše Primorce in Istrane, ki živijo v Mariboru in okolici.

Zmagoviti poraženec.

V neki londonski sportni dvorani se je bil pretekli teden zanimiv match med dvema znanima boksarjema. Šlo pa ni morda za denarno nagrado ali prvenstvo, ampak za — nevesto. Oba boksarja sta bila namreč zaljubljena v hčerko nekega trgovca, in ker si je drug drugemu nista privoščila, sta sklenila, naj razsodijo težko pravdo pesti na boksarskem matchu. Kdor bo premagal, bo moral pustiti. Rezultat je presenetil, kajti lepa mladenka se ni prav nič brigala za izid dvoboja, ampak je pograbila tistega, ki je bil premagan, naložila ga na svoj avto in odpeljala domov. Premaganec, ki je tako zmazgal, ji je bil bolj pri srcu kakor zmagovalc.

Vstop v cirkus prost, a izhod ...?

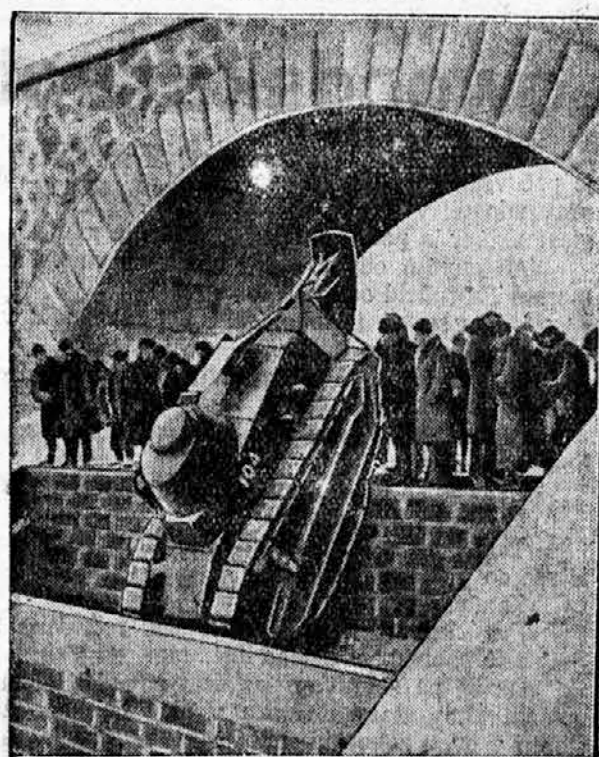
V nekem francoskem mestecu je gostoval nedavno belgijski cirkus. Dasi je bil program zelo dober, obiskovalcev ni bilo. Prebivalci mesta so večinoma revni in nimajo denarja za cirkusko zabavo. Ravnatelj cirkusa je že obupal, naposled pa se mu je le porodila silna misel. Nalepiti je dal po mestu velike letake: »Vhod v cirkus je prost!« In to je res pomagalo. Ves cirkus je bil natlačeno poln. Prišlo je vse, staro in mlado, revno in bogato. Vsi so bili zadovoljni. Ko pa so po končani predstavi hoteli oditi, so bili vsi izhodi razen enega za-

prti, nad edinim odprtim pa je visel velik napis: »Izhod iz cirkusa 1. frank!« Pod njim je stal v grozeči pozi silen atlet, ki je pri prejšnji predstavi kazal svojo nadčloveško moč; in bilo ni nikogar, ki ne bi bil rajši plačal 1 frank za izhod iz cirkusa, kakor da bi se spoprijel z orjakom. Seveda je potem spregovorila z ravnateljem in atletom resno besedo tudi še policija in sodna oblast. Ampak mož je vseeno prišel na svoj račun.

Rešenada angleškega mornarja.

Vsi angleški listi poročajo o čudni usodi mornarja Sweena, ki se je te dni po triletni odsotnosti vrnil domov, dasi so vsi mislili, da je že davno mrtev. Mornar je bil na neki ladji v Tihem oceanu, ki se je pred tremi leti potopila. Vsa posadka je izgubila življenje, samo Sween se je s še dvema tovarišema Američanoma rešil na nek majhen otok, oddaljen od vseh parniških prog. Tam so se vsi trije hranili s kokosovimi orehi in ribami ter stalno žgali kres, da bi ž njim opozorili nase ladje, ki bi eventualno priplule mimo. Toda trajalo je tri leta, preden se je njihova želja izpolnila. Njihov ogenj je s ednjim opazil angleški potniški parnik in jih rešil. Rešeni mornar pripoveduje zanimive zgodbe o svojem življenju na od sveta odrezanem otoku sredi neskončnega Tihega oceana.

Slika iz japonsko-kitajskih bojev

Ta japonski tank je zasledoval kitajske vojake, ki so pobegnili pod železniški most. Tank je šel tudi tja za njimi, pri tem je pa njegova posadka prezrla strmo škarpo in se je tank prevrnil. Ta trenutek so izkoristili Kitajci, napadli posadko in jo pobili.

Pleše so moderne

Nekaj spodbude tudi za kodraste glave.

Časi, ko so moški, ki so zgodaj izgubili kras svojih kodrov, to goloto skrbno prikrivali s kako umetno lasuljo, so že zdavnaj minuli. Dandanes se gospodje svojih pleš nič več ne sramujejo, in lasulje so prišle skoro že popolnoma iz mode. Tako so vsaj izjavili nekemu novinarju londonski frizerji, ko se je zanimal za »današnji položaj« pleš. Da, pleše so postale moderne, tako je zatrjeval eden teh strokovnjakov. Vzrok pa je poglavitno v tem, da so se pleše v zadnjih dvajsetih letih silno pomnožile. Da so se tako pomnožile, je pa najbrže pripisati nemalo tudi dejstvu, da mnogi, ki so prej nosili umetno frizuro, zdaj hodijo okoli gologlavi, v pravem pomenu besede. Po drugi strani so pa tudi dandanašnji slabi časi marsikomu zgodaj pobrali dlako na glavi...

Toda brez šale: zdravniki zatrjujejo, da dandanašnji trdi boj za obstanek, hrup vele mest, neprestane skrbi, ki izza vojne in v tej povojni dobi polnijo glave zlasti moških, skratka: vse to skupaj da pospešuje naraščanje plešavosti. Ker spa da torej danes pleša že med vsakdanjosti, zato tudi ni več tisto, kar bi se moralo sramežljivo skrivati pred svetom. Plešec, ki je bil izza časa Sokrata in v

grški komediji neprestana tarča dovtipov in posmehovanja, ne vzbuja danes nobene veselosti več, a tudi ni več predmet pomilovanja za sočutne duše. A kar je poglavitno, in kar je dvignilo plešo iz nekdanje zatiranosti do enakopravnosti s kodrasto glavo, je pa to, da so ženske temeljito spremenile svoj okus: je danes vse polno mladih dam — in te so vse kakor merodajne — ki so takega okusa, da je pleša pri moškem pravzaprav »šik« in se najrajši zaljubijo v gospode s pristno in kompletno plešo.

Skratka: pleše so postale moderne! In je zato priporočati kakemu mladeniču, ki ga izvoljenka kljub njegovim podjetnim kodrom ne mara, naj si, če sie že noče iz obupa populiti las, da glavo do golega obriti; gotovo bo svetla njegova luna vnela srce moderne deklice neusmiljene...

Nevarnost.

Oče (na galeriji v gledališču svojemv sinu): Nikar se tako ne nagibaj naprej, lahko padeš dol v parter, tam stane trikrat toliko!

Idealna žena.

On: Draga, zdaj pa že imam službo!
Ona: Kakšno?
On: Nočni čuvaj!
Ona: Škoda, da sem ti pravkar zašla nočno srajco.

Mrtvaški zvon

Zgodba starega mornarja.

Ko se je zmračilo, se je prikazala glava starega mornarja na krovu. Stopal je naravnost k svojemu sodu. Usedel se je po vsakdanji navadi, položil roke med obe dlani in je ždel tam kot kip.

Bo, ve, s čim si je belil glavo, ko je delal tako kisel obraz; gotovo ne bo vesela zgodba, ki nas je čakala. Njegov spomin je bil natrpan s fantastičnimi storjami in pripovedkami.

»He, očka!« je zaklical kapitan. »Kaj pa noči spet snuješ? Saj delaš čisto obupan obraz.«

»Slabe volje sem, žalosten sem!« je odgovoril starec.

»Ali si bolan?«

Očka je zmajal z glavo. Potem je dvignil oči, katere je navadno imel povešene, nas pogledal po vrsti in vprašal z negotovim glasom:

»Ali verujete v mrtvaški zvon?«

Zdrznili smo se. Kaj je mislil s tem?

Ko ni nihče odgovoril, je vprašal:

»Ali niste še nikoli čuli podzemskega zvonjenja? Slišati ga je pred ali po nesreči!«

»Očka, ali se ti blede ali sanjaš?« je pripomnil kapitan veselo.

»Ne, ne eno ne drugo!« je resno odgovoril starec in se obrnil k nam. »Poslušajte to mojo povest:

Vedite, da se pri hudih viharjih, ko je slišal mrtvaški zvon, vračajo duše ubogih potopljencev, ki prosijo mornarje, naj molijo za njih dušni blagor.«

»Vi se muzate, ker ne verujete več v

zgodbe, ki so se prenesle od roda do roda! Jaz sem slišal mrtvaški zvon na ta svoja lastna ušesa!

Poslušajte! Sklenil sem bil prijateljstvo z nekim angleškim mornarjem, s katerim sva skupno služila na isti ladji. Kakšnega tipa je bil, je težko povedati; čudaški, svojevrsten kot mnogi njegovih rojakov, praznoveren kot stara baba in vedno mračnih misli. Bil je Irec. Govoril je malo, pil pa je veliko, in če je spregovoril, je govoril le o smrti, ker je imel fiksno idejo, da bo kmalu umrl. Bil je original!

Vsakrat, kadar smo zapuščali pristanišče, se je vrnil na ladjo s praznimi žepi, ker je bil prepričan, da bo to njegova zadnja vožnja. V splošnem je bil vrl dečko in dober drug. Bil je velikodušen in je često plačal pijačo revnejšim tovarišem. Rad je napravil drugim veselje. Kot mornar je vedno delal in je bil drzen v viharju in nevarnosti, vljuden do predpostavljenih in dober kristjan...!

Očka Teer se je prijel za čelo, kot da hoče pomagati spominu.

»Ime mu je bilo — imenoval se je ... Čakajte! Moj spomin peša. Aha, Morthon mu je bilo ime. Da. Baš smo zapustili južno Ameriko in smo pluli proti Maskarenskemu otoku. Morthon se je bil vrnil na ladjo spet brez denarja in opazil sem na njegovem kozavem obrazu neko prepadenost. Ali je slutil svojo bližnjo smrt? — Namenjeno mu je bilo, da ne vidi več zelenih obali svoje domovine.

Ko smo bili zvečer na krovu, je pristopil in me vprašal, če kaj slišim.

»Kaj naj slišim?« se začudim.

»Ali res nič ne slišiš?«

»Prav nič! Le veter, ki žvižga v jamborih!«

»To je čudno!« je dejal.

»Sanjaš, pojdi v kajuto!« mu pravim. Pa me je pogledal s široko razprtimi očmi in šel.

Naslednjega večera me je isto vprašal. Bil sem prepričan, da se mu je zmešalo.

Par dni pozneje je pristopil, me zgrabil za roko, da me je zbolelo in me je s silo vlekel h krmilu. »Ali res nič ne slišiš?« me je vprašal z žalostnim glasom. — »Ti si nor, Morthon!« sem odgovoril. »Zakaj se tako mučiš! Ti trpiš na domišljil!«

Pogledal me je ostro, vzdihnil, in si obrisal potno čelo, kot da se mu je odvalil kamen s srca... »Pa me ne varaš?« me je vprašal čez nekaj časa. »Ti res nisi nič slišal? Poslušaj še enkrat in pozorno!«

Globoko sem se nagnil čez palubo in napeto poslušal, vendar nisem slišal drugega kot bučanje morja. Morthon me je opazoval z očmi, ki so mi ulivale strah. Z očmi nepopisne groze, kot da odvisi njegovo življenje od mojega odgovora. »Jaz ne slišim nič, če se še tako trudim! Kaj le imaš?« — »Že pet dni slišim zvonjenje z morskega dna! Vedno enako žalostno! Veš, kaj to pomeni!«

Zdaj sem se prestrašil. Po stari mornarski veri je moral umreti, kdor je slišal mrtvaški zvon. Kličejo ga tovariši z dna morja! To je znak, da ga pričakujejo v deželi koral.

Rekel sem tovarišu, da je smešno verovati v take pravljice, in da zvonjenje izvira iz njegove domišljije. V srcu pa je bilo tudi mene groza.

Zamrmral je nekaj, česar nisem razumel in me brez besede zapustil. Dva tedna je ležal bolan v svoji kajuti in trpel na vročici.

Ko je prvič spet prišel na krov, mi je dejal: »Prijatelj, jaz še vedno slišim zvon. Noč in dan! Vem, da bom umrl. Prosim te samo: Misli name, ko bom mrtev! In ko me vržejo v morje, moli za mojo dušo! Če pozabiš, pridem po-te!«

Ko je naslednjega dne strašen vihar razburkal morje, da se je ladja težko borila z valovi, je padel Morthon, ko je opravljal svojo nalogo na jamboru, na krov in si zlomil tilnik. Podzemski zvon ga je klical!«

Starec je utihnil. Bil je zelo ginjen in je nekoliko pobledel. Mi smo tiho stali v krogu.

Čez nekaj časa je nadaljeval:

»Naslednjega dne smo spustili truplo ubogega tovariša v morje, ki je še vedno divjalo, ne da bi mogli opraviti zadnje molitve, ker so bili valovi preveliki, in smo imeli preveč opravka na jamborih.

Tretjo noč po njegovi smrti sem slišal zvonjenje. Čisto razločno je zvonilo; ne v valovih, morje je bilo popolnoma mirno! Vihar se je bil med tem poglobil.

Najprej sem menil, da sem se zmotil. Toda ne, spet je zvonilo: glas je prihajal iz morja!

Zdrznil sem se. Ali je Morthon držal obljubo? Ali sem znorel?

Zdrknil sem na kolena in zmolił očenaš za dušo ubogega tovariša. In mrtvaški zvon je takoj utihnil. Tudi ga od tiste noči nisem nikdar več slišal...«

Tako je končal stari mornar svojo zgodbo.

Curren Bell:

59

Lowoodska sirota

»Škoda!« je dejal, vzdihnil in premolknil. »Tako je pač vselej v življenju,« je nadaljeval, »jedva ste se prav udomili v kakem ugodnem zavetju, že Vam veli glas: vstani in potuj, ker ura počitka je minila!«

»Ali moram odpotovati, sir?« sem vprašala. »Ali moram Thornfield ostaviti?«

»Bojim se, da je tako. Žal mi je, Janica, a v resnici se bojim, da bo tako.«

Hud udarec je to bil, zgruditi pod njim pa se nisem marala.

»Dobro, sir, ko pride ukaz, da moram na pot, bom pripravljena.«

»Ukaz je že tu — drevi ga moram izročiti.«

»Potem se ženite, sir?«

»Tako je, res je ta — ko. Vaše izredno ostroumje je reč do pičice dognalo.«

»Kmalu, sir?«

»Prav kmalu, moja — hotel sem reči Miss Eyre.

Saj se še spominjate tistega dne, Jana, ko Vam je ljudski glas ali pa sem Vam jaz sam povedal, da mislim položiti tilnik starega samca v blagoslovljeno zanko, stopiti v sveti zakonski stan in priviti Miss Ingram na svoje srce, iz kratka, no, kakor sem velel — poslušajte me, Jana! Čemu se ozirate? Da bi videli še več vešč? Kaj? Saj je bil le pavlinček, ki jo je popihal domov. Rad bi Vas spomnil, da ste bili prvi, ki ste mi rekli — seveda s tisto obzirnostjo, ki jo spoštujem, kakršna se Vam spodobi v Vaši težavni in ponižni službi — da bi bilo bolje, ko bi šli Vi in Adelka iz hiše, ako bi se poročili z Miss Ingram.«

»Ne bom govoril o žalstvih svoje oboževanke, ki je skrita v tej sugestiji, izkušal jo bom pozabiti, Janica, ko boste daleč proč. Upošteval bom le nje pametno stran, ki je taka, da bom usmeril po njej svoje ukrepe. Adelka mora v zavod in Vi, Miss Eyre, si morate najti novo službo.«

»Da, sir, takoj bom začela oglaševati. Medtem bi čejala —«

Hotela sem reči: »Bi dejala, da lahko ostanem tu, dokler si ne najdem drugega zavetja,« toda umolknila sem, ker sem čutila, da bi ne bilo dobro, ko bi se tvegala dolgega stavka, ker nisem imela svojega glasu prav v oblasti.

»Nekako čez mesec dni bom ženin,« je nadaljeval Mr. Rochester, »a med tem Vam bom sam iskal službe in zavetja.«

»Hvala Vam, sir; žal mi je, da Vam povzročam —«

»Oh, ni treba, da se opravičujete! Če je kaka uslužbenka izvrševala svoje dolžnosti tako dobro, kakor ste jih Vi, ima nekako pravico do tega, da ji gospodar pomore, kolikor utegne. Bodoča tašča mi je že nekaj namignila o mestu, ki Vam bo ugajalo. Vzgjajali boste pet hčera, ki jih ima Mr. Dionysius O'Gall v Bitternutt Lodgeu na Irskem. Vzljubili boste Irsko, mislim. Pravijo, da so tam ljudje zelo dobrega srca.«

»Daleč je, sir.«

»Nič ne de — deklet Vašega kova ne bo ugovarjalo radi poti in daljave.«

»Ne gre za pot, marveč za daljavo. Morje je velika zapreka, ki me loči —«

»Loči od koga, Jana?«

»Od Anglije in od Thornfielda in —«

»No?«

»Od Vas, sir.«

Rekla sem to proti svoji volji in prav tako nehote so mi privrele solze. A nisem se tako jokala, da bi se slišalo, vsaj ihtela nisem. Misel na Mr. O'Gall in Bitternutt Lodge me je trla; še bolj misel na spenjeno valovje, ki me bo ločilo od mojega gospodarja, ob čigar strani sem se izprehajala, a najbolj misel na širše morje, na svet, na kasto in ljudsko mnenje, ki so sili med mene in tistega, ki sem ga morala ljubiti.

»Dolga pot je do tja,« sem povzela.

»To je res; ko boste v Bitternutt Lodgeu na Irskem, Vas ne bom nikoli več videl, Jana, to je nepobitna resnica. Nikoli ne potujem na Irsko, ker mi ni mnogo do tiste dežele. Dobra prijatelja sva si bila, Jana, kajne?«

»Da, sir.«

»Prijatelji pred ločitvijo radi prebijejo v ozki družini čas, ki jim še ostane do slovesa. Pridite, pomnenkovala se bova mirno o potovanju in ločitvi. dokler ne zasijejo zvezde v polnem sijaju. Tam na klopci pod kostanjem bodeva mirno sedela, ko bi nama tu di bilo usojeno, da se ne bodeva nikdar več tako pomnenkovala.« —

Posadil me je poleg sebe.

»Daleč je do Irske, Janica, žal mi je, da moram svojo malo prijateljico poslati na tako težko pot. A če drugače ne gre, kako bi si naj pomagal? Ali sva si duševno kaj sorodna, Jana?«

Nisem si upala odgovoriti, srce mi je bilo prepolno.

»Včasih me navdajajo tako čudni občutki glede na Vas — zlasti če sva si tako blizu kot zdaj. Kakor bi bil tu izpod levih reber privezan trak, ki je trdno in nerazvezno zavozlan s sličnim trakom na enakem mestu Vašega telesa. Če se vrine vihar in zaliv in najmanj dve sto milj zemlje med naju, se bojim, da ta trak počni; in prav močno čutim, da bom umrl za notranjo izkrvavitvijo, če se to zgodi. Vi pa — Vi me boste pozabili.«

»Tega nikoli ne bom storila, sir; dobro veste —, dalje ni šlo.

»Jana, ali čujete, kako žgoli slavec? Prisluhnite!«

Prisluškala sem in krčevito ihtela. Strahovite muke nisem več mogla prenašati. Morala sem se vdati in bridka bol me je stresala od nog do glave. Le zato sem izpregovorila, da sem izjavila, kako si srčno želim, da se nisem nikoli rodila in da nisem nikdar videla Thornfielda.

»Ker Vam je zdaj žal oditi odtod?«

Čemer in ljubav, ki sta se v meni tako močno vzbudila, sta se hotela osvoboditi vseh spon in sta se borila za prosto pot. Ljubezen je poudarjala svoje pravice do vlade, do zmage, do življenja, do razvoja, do končnega kraljevanja in do — govora.

»Boli me, da moram ostaviti Thornfield, ker ga ljubim. Ljubim ta kraj, ker sem živela v njem polno, razkošno življenje — vsaj za nekaj trenutkov. Nihče ni gazil po meni. Tu se nisem prevračala v kamen, nisem bila pokopana med podlimi ljudmi, nisem bila izključena iz družine svetlih, krepkih, vzvišenih idej. Razgovarjala sem se iz oči v oči s tistem, ki ga spoštujem, ki mi je vsa slast na svetu, s svojevrstno, jako in veledušno osebnostjo. Seznanila sem se z Vami, Mr. Rochester, in tesnoba in strah me navdajata, ko čutim, da me morajo odtrgati od Vas za večne čase. Uvičevam, da moram na vsak način oditi, kar je isto, kot bi morala na vsak način umreti.«

»Kje vidite vse to?« je vprašal neutegoma.

»Kje? Vi, sir, ste mi vse to postavili pred oči.«

»V kakšni podobi?«

»V podobi Miss Ingram, odlične in krasne žene, svoje neveste.«

»Moje neveste? Katere neveste? Jaz nimam neveste.«

»A imeli jo boste.«

»Da — bom!« je škrtnil z zobmi.

»Zato pa moram oditi. Sami ste tako dejali.«

»Ne! Ostati morate! Prišežem na to in prisege se bom držal.«

»Pravim Vam, da moram oditi!« sem strastno vzkliknila. »Ali mislite, da naj tu pričakam, dokler Vam ne postanem prazen nič —? Ali mislite, da sem kak avtomat? Stroj brez čuvstev? Ki bi mirno prenašal, če mu odtrgajo grizljaj kruha od ust in mu izlizejo zadnjo kapljico žive vode iz čaše? Ali mislite, da nimam ne duše ne srca, ker sem uboga, nižjega rodu, nelepa in majhna? Motite se! Moja duša je tako jaka kot Vaša in srca imam prav toliko kot Vi! Da mi je Bog poklonil vsaj nekaj lepote in mnogo blaga, bi bila storila, da bi Vam bila ločitev od mene prav tako težka, kakor se jaz sedaj težko poslavljam od Vas. Iz mene zdaj ne govori stroga šega in spodobnost, moje telo ne ve za moje besede, zdaj govori le moja duša z Vašo dušo, kakor bi stali pred božjim prestolom, druga drugi enaka, kakor sva si na zemlji v resnici enaka.«

»Kakor sva si v resnici enaka!« je ponovil Mr. Rochester. — »Tako!« je vzkliknil in me objel z obema rokama in me privil na grud, pritiskovši svoje ustnice na moje. »Tako, Jana!«

»Da, tako, sir,« sem mu pritegnila, »in vendar

ne tako, ker ste oženjeni ali vsaj toliko kot oženjeni. Zaročeni ste z ženo, ki Vam ni prav nič podobna, do katere nimate nagnjenja, ki je ne morete zvesto ljubiti, ker sem videla in čula, da ste se ji rogali. Take zveze bi se jaz sramovala; zato sem tudi boljša od Vas — pustite me, da odidem!«

»Kam, Jana? Na Irsko?«

»Da — na Irsko. Povedala sem Vam, kar mi je bilo nakipelo v duši in zdaj lahko grem, kamor me je volja.«

»Jana! Miruj! Ne brani se kot plaha, prestrašena ptica, ki si kazi lastno perje v svojem obupu.«

»Nisem ptica in mreža me ne veže. Prosto človeško bitje sem z neodvisno voljo, ki jo sedaj uveljavljam, ko Vas zapuščam.«

Z novim naporom sem se ga otresla in se pred njim vzravnila.

»Vaša volja zdaj odloča o Vaši usodi,« je dejal. »Nudim Vam roko, srce in del svojega imetja.«

»Glumite in jaz se Vaši glumi le smejem.«

»Prosim Vas, pojdite z mano skozi življenje! Postanite del mojega bitja in moja najboljša družica na tem svetu.«

»Družico ste si že izbrali in izbora se Vam je držati.«

»Jana, utihnite za nekaj hipov! Vse preveč razdraženi ste. Tudi jaz bom molčal.«

Vetrček je pripihal po stezi med lavorikami in večje kostanje so se zgenile. Htel je dalje in dalje, v neznane kraje, in se izgubil. Slavčevu petje je bil edini zvok ob tisti uri, poslušala sem ga in spet zajokala. Mr. Rochester se ni genil in me je resno in ljubeznivo motril. Minilo je dokaj časa, preden je rekel:

»Sedi k meni, Jana, da si stvar pojasniva in da se spoznamo!«

»Nikoli več ne sedem k Vam. Odtrgala sem se od Vas in se ne morem vrniti.«

»Toda, Jana, snubim te; s teboj se nameravam poročiti.«

Molčala sem. Misli la sem, da se norčuje.

»Pojdi, Jana — pridi k meni!«

»Vaša nevesta stoji med nama.«

Vstal je in bil z enim samim korakom pri meni.

»Moja nevesta je tu,« je vzkliknil in me spet prižl k sebi, »ker je le tu moja slika in prilika. — Jana, ali me hočeš za moža?«

Se vedno nisem govorila, še vedno sem se otimala in otepala v njegovem objemu, ker mu še vedno nisem verjela.

»Ali dvomiš o meni, Jana?«

»Do skrajnosti.«

»Torej mi ne zaupaš?«

»Ni najmanj.«

»Potemtakem sem lažnik v tvojih očeh?« je strastno vprašal. »Mala nevernica! prepričal te bom. Kakšno ljubav čutim do Miss Ingram? Prav nobene, kar ti je dobro znano. Kako ljubezen čuti ona do mene? Nobene, kakor sem se že davno prepričal. Nalašč sem povzročil, da so začeli govoriti, češ, niti tretjine tega nimam, kar ljudje domnevajo; potem pa sem šel sam k njej, da se uverim o posledicah teh vesti, in kaj hladno sem bil sprejet. Nisem hotel vzeti Miss Ingram, nisem je mogel jemati. Le tebe, ti čudežno, malone nadzemeljsko bitje, le tebe ljubim kot samega sebe. Četudi si uboga in nižjega rodu, majhna in nelepa — prosim te, postani mi žena!«

»Kaj, jaz!« sem vzkliknila. Ker je bil resen in nevljuden, sem začela verjeti, da mi je odkritosrčen.

»Jaz, ki nimam prijatelja na svetu mimo Vas — če ste mi v resnici prijatelj — ki nimam šilinga, ki ga nisem dobila od Vas?«

»Da, ti, Jana, tebe prosim. Moja moraš biti. povsem moja! Ali boš moja? Reci: da; hitro!«

»Mr. Rochester! Naj Vam pogledam v oči. Okrenite se proti mesečini!«

»Čemu?«

»Da čitam v Vašem licu; okrenite se!«

»No, ne vem če je moj obraz bolj čitljiv kot kak zmečkan, ogrebljen list. Le čitaj, toda hitro, ker mi je hudo!«

Lice mu je bilo vneto in rdeče in je drgetalo, oči pa so se čudno iskrile.

737

NAJNOVEJŠE MODNE LISTE

za pomlad
in poletje

Šivilje pozor!

dobite v knjigarni in papirnici
TISKOVNE ZADRUGE
MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 13

Razpošiljamo jih tudi po povzetju! Dopisnica zadostuje!

Opremljeno zračno in prostorno sobo za eno ali dve osebi takoj oddam. Naslov v upravi »Večernika«. 740

Prodajam po ugodni ceni 2 kompletni postelji z omaričama proti takojšnjemu plačilu. I. Jug, Državna cesta 2 IV. 734

Trosobno stanovanje s koščkom vrta oddam s 1. aprilom v Kosarjevi 37; na ogled je dnevno od 8. do 13. ure. 744

Trajni kodri 100 Din onduliranje 6 Din, striženje bubi frizure po novodošlem specialistu samo 6 Din pri Marici Požar, gledališki frizerki, Vetrinjska ul. 11. 747

Morske ribe vsak dan in ob vsaki uri na različne načine pripravljene. Posebnost: branzini, orade, dentali, st. Piero, barboni, moli, kalamari, aziali (zreski) po najnižji ceni dobite pri Jos. Povodnik, Rotovžki trg 8. 746

Pekovskega valenca sprejemem takoj. Pobrežje pri Mariboru, Nasipna ul. 7. 741

Oddam opremljeno sobo s posebnim vhodom in z električno razsvetljavo, Koroščevo ulica št. 5, II. n., vrata 9. 749

Daru te za pomožno akcijo!